

NATRIUMSULFID

Revisjonsdato: 17/2/2011

1. IDENTIFIKASJON AV KJEMIKALIET OG ANSVARLIG FIRMA

1.1 Produktidentifikator

Kjemikaliets navn	NATRIUMSULFID
Kjemisk navn	Natriumsulfid
Formel	Na ₂ S.xH ₂ O
EC-nr	215-211-5
CAS-nr	1313-82-2
Indeks-nr	016-009-00-8
Erstatter sikkerhetsdatablad fra	23.11.2007

1.2 Relevante identifiserte anvendelser for stoffet eller blandingen, samt anvendelser som frarådes

Anvendelse	Kjemisk teknisk ind. Kjemisk mellomprodukt. Fotokjemisk. Skind / pels: produksjon.
Anvendelser som frarådes	Ingen spesifikke. Ikke bland produktet med andre kjemikalier uten å ha konferert med produsenten.

1.3 Nærmere opplysninger om leverandøren av sikkerhetsdatabladet

Produsent, importør	PERMAKEM A/S Postboks 225 1471 Lørenskog Norge Telefon: 67979600 Fax: 67979601 ww.permakem.no
E-post	office@permakem.no
Internett	www.permakem.no
Utarbeidet av	Security Consult
Omsetter	PERMAKEM A/S Postboks 225 1471 Lørenskog Norge Telefon: 67979600 Fax: 67979601 www.permakem.no

1.4 Nødtelefon

Ambulansenummer: 113
Brann: 110
Politiet: 112
Giftinformasjonen: 22 59 13 00.

2. VIKTIGSTE FAREMOMENTER

2.1 Klassifisering av stoffet eller blandingen

Klassifisering i henhold til 1272/2008 (CLP)	Etsende for metaller (Met Corr 1). Akutt giftighet (Acute Tox 3). Etsende eller irriterende for huden (Skin Corr 1B). Farlig for vannmiljøet (Aquatic Acute 1).
--	--

2.2 Merkningselementer

Piktogram

SIKKERHETSDATABLAD

NATRIUMSULFID

Fortsettelse fra forrige side

Revisjonsdato: 17/2/2011

Signalord	Farlig
Faresetninger	H290 Kan være etsende for metaller. H301 Giftig ved svelging. H311 Giftig ved hudkontakt. H314 Gir alvorlige etseskader på hud og øyne. H400 Meget giftig for liv i vann.
Sikkerhetssetninger	P280 Benytt vernehansker /verneklær/vernebriller/ansiktsskjerm. P260 Ikke innånd støv. P304 + P340 VED INNÅNDING: Flytt personen til frisk luft og sørg for at vedkommende hviler i en stilling som letter åndedrettet. P303 + P361 + P353 VED HUDKONTAKT (eller håret): Tilsølte klær må fjernes straks; Skyll/dusj huden med vann. P305 + P351 + P338 VED KONTAKT MED ØYNENE: Skyll forsiktig med vann i flere minutter; Fjern eventuelle kontaktlinser dersom dette enkelt lar seg gjøre; Fortsett skyllingen. P301 + P330 + P331 VED SVELGING: Skyll munnen; IKKE framkall brekning.

2.1 Klassifisering av stoffet eller blandingen

Klassifisering i henhold til 67/548/EEC og 1999/45/EC Giftig, Etsende, Miljøfarlig

2.2 Merkningselementer

Faresymboler

GIFTIG

ETSENDE

MILJØSKADELIG

R-setninger	R-22 Farlig ved svelgning. R-24 Giftig ved hudkontakt. R-34 Etsende. R-31 Ved kontakt med syre utvikles giftig gass. R-50 Meget giftig for vannlevende organismer.
-------------	--

S-setninger	S-1/2 Oppbevares innelåst og utilgjengelig for barn. S-36/37/39 Bruk egnede verneklær, vernehansker og vernebriller/ansiktsskjerm. S-26 Får man stoffet i øynene; skyll straks grundig med store mengder vann og kontakt lege. S-45 Ved uhell eller illebefinnende er omgående legebehandling nødvendig; vis etiketten om mulig. S-61 Unngå utslipp til miljøet; Se helse-, miljø- og sikkerhets- (HMS) datablad for ytterligere informasjon.
-------------	---

2.3 Andre farer	Litteratur rapporterer om direkte brannfare. Støv kan være eksplosivt med luft. Støvsky kan antennes av en gnist. Etsende på huden. Etsende for øynene.
-----------------	---

3. STOFFBLANDINGERS SAMMENSETNING OG STOFFENES KLASSIFISERING

3.2 Blandinger

Ingrediens	Identifisering	Klassifisering etter forordning		Vekt-%
		67/548/EEC, 1999/45/EC	1272/2008 (CLP)	
natriumsulfid	EC NR: 215-211-5 CAS NR: 1313-82-2 INDEX NR: 016-009-00-8	C,N R31-34-50	Acute Tox. 3 * Acute Tox. 4 * Skin Corr. 1B Aquatic Acute 1 H311 H302 H314 H400	>=60-<=62
Tegnforklaring	R-setningenes fullstendige ordlyd finnes i seksjon 16. Tx=Meget Giftig, T=Giftig, C=Etsende, Xn=Helseskadelig, Xi=Irriterende, IK=Ikke klassifiseringspliktig, E=Eksplosiv, O=Oksyderende, Fx=Ekstremt brannfarlig, F=Meget brannfarlig, N=Miljøskadelig. Forklaring til relevante fare- og risikosetninger finnes i seksjon 16.			
Ingredienskommentarer	Andre inngående ingredienser bidrar ikke til klassifisering. R og H-setningene nevnt i punkt 3 er listet opp i punkt 16 med fullstendig tekst.			

4. FØRSTEHJELPSTILTAK

SIKKERHETSDATABLAD

NATRIUMSULFID

Fortsettelse fra forrige side

Revisjonsdato: 17/2/2011

4.1 Beskrivelse av førstehjelpstiltak

Innånding

Frisk luft og ro. Ved fare for bevisstløshet, legges pasienten i stabilt sideleie og transporteres i stabilt sideleie. Kunstig åndedrett og/eller oksygen etter behov.

Hudkontakt

Tilsølte klær må fjernes straks. Får man stoffet på huden vaskes straks med store mengder vann og såpe. Omgående legebehandling kan være nødvendig da ubehandlet etseskade på hud er langsomt legende og/eller vanskelig å lege.

Øyekontakt

Skyll straks med mye vann i minimum 15 minutter (hold øyenlokk utbrettet, ta av eventuelle kontaktlinser). Kontakt lege. Fortsett skyllingen under transporten.

Svelging

Skyll munnen med vann å drikk mye vann, kontakt lege. Fremkall IKKE brekninger. Ved fare for bevisstløshet, legges og transporteres pasienten i stabilt sideleie. Kunstig åndedrett og/eller oksygen etter behov.

Medisinsk informasjon

Om nødvendig kontakt Giftinformasjonssentralen Tlf 22 59 13 00.

Helsekontroll

Symptomatisk behandling.

4.2 Viktigste symptomer og virkninger, både akutte og forsinkede

Giftig ved svelging.

Giftig ved hudkontakt.

Gir alvorlige etseskader på hud og øyne.

4.3 Angivelse av om øyeblikkelig legehjelp og særlig behandling er nødvendig

Fare for varige skader dersom førstehjelp ikke settes i gang omgående. Legebehandling nødvendig.

5. TILTAK VED BRANNSLUKKING

5.1 Slukningsmidler

Passende slukningsmidler

Brann i omgivelsene slukkes med egnet slukkemiddel.

Uegnete slukningsmidler

Ingen spesielle advarsler.

5.2 Særlige farer i forbindelse med stoffet eller blandingen

Ikke brannfarlig i henhold til lov om brannfarlige varer. Ved brann kan det dannes helseskadelige nedbrytningsprodukter som f.eks. Hydrogen sulfid, Svoveloksid.

5.3 Råd til

brannbekjempningspersonale

Brannslukkere skal benytte røykdykkerutstyr. Bruk av åndedrettsbeskyttelse med frisklufttilførsel anbefales.

Annen informasjon

Beholdere i nærheten av brann bør flyttes eller kjøles med vann. Unngå innånding av røk fra brannen. Sørg for at slukkevann ikke når avløp eller andre vannkilder. Grøft for å hindre spredning.

6. TILTAK VED UTILSIKTET UTSLIPP

6.1 Personlige sikkerhetsforanstaltninger, personlige vernemidler og nødprosedyrer

Bruk personlig verneutstyr som angitt i pkt. 8. Unngå støvutvikling. Unngå kontakt med hud og øyne.

6.2 Miljøbeskyttelsestiltak

Produktet må ikke slippes ut i vann uten forbehandling. Utslipp til avløp eller andre vannkilder må varsles lokale myndigheter. Feies opp og leveres godkjent deponi.

6.3 Metoder og utstyr til inndemning og opprensning

Feies opp og leveres godkjent deponi. Spill utgjør miljøfarlig avfall.

6.4 Henvisning til andre avsnitt

Se avsnitt 13 for viderebehandling av avfall.

7. HÅNTERING OG OPPBEVARING

7.1 Forholdsregler for sikker håndtering

Håndteres i henhold til god yrkeshygiene og sikkerhetspraksis.

Unngå kontakt med hud og øyne.

Dusj, vaske hender og ansikt etter endt arbeid. Arbeidsplass og arbeidsmetoder skal utformes slik at direkte kontakt med emnet unngås. Sørg for god luftsirkulasjon. Mekanisk ventilasjon eller punktavsug kan behøves. Nøddusj og øyeskylle flasker/øyespyler skal være tilgjengelig ved arbeidsplassen. Må ikke utsettes for varme. Beholdere holdes tett lukket.

7.2 Forhold for sikker oppbevaring, herunder eventuell uforenlighet

Oppbevares tørt og kjølig i godt lukket emballasje skjermet mot fuktighet. Må ikke lagres sammen med syrer og oksydasjonsmidler. Passende emballasje er rustfritt stål (Cr/Ni), polypropylen, Polyetylen, PVC, Glass eller Naturgummi. Må ikke oppbevares i beholdere av stål, aluminium eller zink. Må ikke oppbevares sammen med nærings- og nytelsesmidler, dyrefor.

Spesielle egenskaper og farer

Må ikke komme i kontakt med syre eller sure salter. Tilsølte klær kan evt. selvantenne - vask øyeblikkelig.

7.3 Særlige anvendelser

Kjemisk teknisk ind.

Kjemisk mellomprodukt.

Fotokjemisk.

Skinn / pels: produksjon.

SIKKERHETSATABLAD

NATRIUMSULFID

Fortsettelse fra forrige side

Revisjonsdato: 17/2/2011

Annen informasjon Tom ikke rengjort emballasje skal behandles som om den er full.

8. EKSPONERINGSKONTROLL OG PERSONLIG VERNEUTSTYR

8.1 Kontrollparametre

Administrativ norm anmerkning Støv, uorganisk:
Eksponeringsmåte: Innånding, støv: NGV: 10 mg/m³ TLV/SE.
Eksponeringsmåte: Respirabelt, støv: NGV: 5 mg/m³ TLV/SE

8.2 Eksponeringskontroll

Begrensning av eksponering på arbeidsplassen Unngå støvutvikling ved håndtering. Det må ikke spises, drikkes eller røykes under arbeidet. Holdes unna matvarer, drikkevarer og dyrefor. Mekanisk ventilasjon og punktavsug kan være nødvendig. Øyedusj og nøddusj skal finnes på arbeidsplassen.

Åndedrettsvern Bruk egnet åndedrettsvern som f.eks.:

Ved støvdannelse: Støvmaske med filter P3

Ved dannelse av gasser: Gassmaske med filter B.

Øyevern Bruk vernebriller ved støvutvikling eller ved fare for sprut av løsninger.

Håndvern Bruk vernehansker ved berøring av stoffet. Anbefalt hanskemateriale er: Polyvinylklorid, styrke 0,5 mm eller Nitrilgummi, styrke 0,35 mm med en gjennomtrengingstid på \geq 8 timer. Hansketyper må være av motstandsdyktig materiale og man bør søke råd hos hanske leverandøren.

Annet hudvern enn håndvern Klær/støvler av motstandsdyktig materiale.

Annen informasjon Hold arbeidstøy adskilt. Unngå kontakt med øyne, hud og klær. Vask hender før pauser og ved arbeidets slutt. Unngå innånding av støv.

9. FYSISKE OG KJEMISKE EGENSKAPER

9.1 Opplysninger om grunnleggende fysiske og kjemiske egenskaper

Form Fast form, skjell.
Farge Gulaktig.
Lukt Lukt av råtne egg.
pH løsning ca. 12,5 ved 380 g/l ved 20°C
Smeltepunkt >90 °C
Kokepunkt 160-170 °C
Tetthet 1,5 g/cm³
Løselighet i vann Delvis løselig 188 g/l /20°C. 290 g/l 40°C
Tenn temperatur 480 °C
Logpow: -3,5 Bulk tetthet: Ca. 700 kg/m³

9.2 Andre opplysninger

10. STABILITET OG REAKTIVITET

10.1 Reaktivitet Absorberer atmosfærisk CO₂.

10.2 Kjemisk stabilitet Ustabil ved eksponering til luft. Ustabil ved eksponering for fukt. Misfarging ved eksponering for lys.

10.3 Risiko for farlige reaksjoner Reagerer kraftig med (enkelte) syrer. Reagerer med (sterkt) oksiderende stoffer. Reagerer med vann / (fuktig) luft.

10.4 Forhold som skal unngås Unngå fukt og sterk oppvarming.

10.5 Materialer som skal unngås Dekomponerer ved oppvarming. Vannløsninger er sterkt basiske. Uforenlig stoff: Syrer og sure salter og oksydasjonsmidler. Kan også reagere med vann. Natriumsulfid angriper Zn, Al og Cu.

10.6 Farlige nedbrytningsprodukter Hydrogensulfid dannes ved reaksjon med syrer. Svoveldioksid dannes ved reaksjon med oksydasjonsmidler. Ved brenning: utslipp av giftige / brennbare gasser / damper (svoveldioksid).

11. OPPLYSNINGER OM HELSEFARE

11.1 Opplysninger om toksikologiske virkninger

Innånding Innånding av støv kan gi svis i nese og munn. Lengre tids gjentatt innånding kan gi hoste og ved høye konsentrasjoner pustevansker og neseblod..

SIKKERHETSATABLAD

NATRIUMSULFID

Fortsettelse fra forrige side

Revisjonsdato: 17/2/2011

Hudkontakt	Virker etsende på huden. Gjør huden porøs og forårsaker at håret løsner/hårfavfall.
Øyekontakt	Sprut i øynene gir sterk svie og etseskade. Risiko for alvorlig øyeskade.
Svelging	Virker etsende på svelg. Risiko for leverskader samt varig besvær fra arrdannelse av etseskade i strupe og mage Ved svelging kan spalting(se pnkt 10) skje i magesekken og de giftige gassene Svoveldioksyd og hydrogensulfid dannes, som kan gi alvorlige lungeskader(lungeødem).
Akutte og kroniske skadevirkninger	Unngå gjentatt eksponering. Varige etseskade kan forekomme dersom førstehjelp ikke settes inn omgående.
Allergi	Ikke påvist allergiske effekter.
Mutagenitet	Ingen spesielle opplysninger
Kreft	Stoffet er ikke oppført på kreftlisten.
Reproduksjon	Ingen spesielle opplysninger.
Annen toksikologisk informasjon	*Alle numeriske verdier gjelder for ren natriumsulfid. Litteraturdata aviker fra klassifisering som er beskrevet i EU.
LD50 Oral (rotte)	*208 mg/kg
LD50 Dermal (rotte)	*304 mg/kg
Annen informasjon	Virkes etsende på hud og slimhinner. Ved kontakt med syre utvikles giftig gass.

12. ØKOLOGISKE OPPLYSNINGER

12.1 Toksisitet	Produktet kan virke surstoffreduserende i biologiske renseanlegg. I surt miljø kan det dannes hydrogensulfid. Meget giftig for vannlevende organismer. Må ikke slippes til kloakk eller andre vannkilder. Giftighet for fisk: Natriumsulfid: LC50 Poecilia reticulata 15 mg/l 96 timer. Natriumsulfid: LC50 Lepomis macrochirus 25 mg/l 48 timer. Giftighet for Daphnia: Natriumsulfid: EC50 Daphnia Magna 2,1 mg/l 48 timer. Giftighet for Alger: Natriumsulfid: EC50 Selenastrum capricornutum 26 mg/l 4 timer. Giftighet for bakterier: Natriumsulfid: EC0 Pseudomonas Putida 1,6 mg/l 16 timer Natriumsulfid: EC50 Photobacterium phosphoreum 4,3 mg/l 15 minutter.
12.2 Persistens og nedbrytelighet	22% etter 5 dager
12.3 Bioakkumuleringspotensiale	Ingen bioakkumulering er indikert.
12.4 Mobilitet i jord	Oppløselig i vann og kan forurense vannmiljøet.
12.5 Resultater av PBT- og vPvB-vurdering	Ingen data.
12.6 Andre skadevirkninger	Ingen spesielle opplysninger.
Annen informasjon	All numerisk informasjon er for Natriumsulfid, ren.

13. FJERNING AV KJEMIKALIEAVFALL

13.1 Avfallsbehandlingsmetoder	
Avfallsgrupper	Avtal avfallsdisponering med kommuneing./miljøsjef, KLIF. Konf.forskriftene vedrørende avfallsgruppe. Se avfallsforskriften av 01.06.04.
Emballasje	Tom ikke rengjort emballasje behandles som farlig avfall på samme måte som produktet.
Annen informasjon	Sett til Natriumbikarbonat (buffervirkning) og fjern spill/lekkasje med mye vann. Må ikke tømmes i kloakkavløp. Skal kastes som farlig avfall.

14. OPPLYSNINGER OM TRANSPORT

14.1 UN-nummer	1849
14.2 UN-forsendelsesbetegnelse (UN proper shipping name)	
Varenavn	Natriumsulfid, hydrat
IMDG proper shipping name	Sodium sulphide, Hydrated.
14.3 Transportfareklasse(r)	
Fareseddel	8

Databladet er utarbeidet med Sensor-chemdoc 8.1c lisensert til Permakem AS

SIKKERHETSATABLAD

NATRIUMSULFID

Fortsettelse fra forrige side

Revisjonsdato: 17/2/2011

ADR/RID klasse	8
ADR/RID klasse kode	C6
ADR/RID farenummer	80
IMDG klasse	8
IMDG EmS	F-A, S-B
IATA klasse	8
14.4 Emballasjegruppe	II
14.5 Miljøfarer	Farlig for vannmiljøet (Aquatic Acute 1). Meget giftig for liv i vann.
14.6 Særskilte forsiktighetsregler	Unngå all direkte kontakt med produktet. Unngå innånding av støv og damper.
Annen informasjon	Se transportuhellskort/skriftelige instruksjoner. (www.sikkerhetsraadgiver.no).

15. OPPLYSNINGER OM LOVER OG FORSKRIFTER

15.1 Særlige bestemmelser/særlig lovgivning for stoffet eller blandingen med hensyn til sikkerhet, helse og miljø	Administrative normer (2007/2008). Stofflisten (2005) Produktforskriften. OBS listen. Produsent/importør. Forskrift om klassifisering, merking m.v. av farlige kjemikalier (2003). Forskrift om farlig avfall (2004). ADR/RID-vegtransport av farlig gods (2011). I henhold til forordning: ECNo 1272/2008 (CLP).
15.2 Kjemikaliesikkerhetsvurdering	Ingen spesielle opplysninger utover det som er oppgitt i dette sikkerhetsdatablad.
Annen informasjon	Opplysningene støtter seg til dagens kjennskaper og erfaringer. Sikkerhetsdatabladet beskriver produkter med henblikk på sikkerhetskrav.

16. ANDRE OPPLYSNINGER AV BETYDNING FOR HELSE, MILJØ OG SIKKERHET

Relevante fare- og risikosestninger angitt i seksjon 3	H302 Farlig ved svelging. H311 Giftig ved hudkontakt. H314 Gir alvorlige etseskader på hud og øyne. H400 Meget giftig for liv i vann. R-31 Ved kontakt med syre utvikles giftig gass. R-34 Etsende. R-50 Meget giftig for vannlevende organismer.
Henvisninger til viktig litteratur og datakilder	Administrative normer (2007/2008). Stofflisten (2005) Produktforskriften. OBS listen. Produsent/importør. Forskrift om klassifisering, merking m.v. av farlige kjemikalier (2003). Forskrift om farlig avfall (2004). ADR/RID-vegtransport av farlig gods (2011). I henhold til forordning: ECNo 1272/2008 (CLP). According to ATP of Annex 1, of the European Union Dangerous Substances Directive (67/548/EEC). Informasjon og datablad fra produsent har hatt stor betydning for klassifisering.
Utskriftsdato	14.4.2011
Annen informasjon	Databladet er laget etter vår nåværende kunnskap, norsk regelverk og produsentens opplysninger. Forhold som dukker opp som skyldes manglende opplysninger til oss, er utenfor vår kontroll og må svares for av produsenten. Da brukerens arbeidsforhold ligger utenfor vår kontroll, vil det være brukerens ansvar at de nødvendige forholdsregler blir tatt. Det er den enkelte mottakers plikt å sørge for at informasjon gitt i dette HMS-datablad blir lest og forstått av alle som bruker, behandler, avhender eller på noen måte kommer i kontakt med produktet. Dette produktet skal bare brukes til det formål det er beregnet for og i henhold til spesifiserte instruksjoner. Opplysningene gjelder kun for det materialet som er angitt her, og gjelder ikke i forbindelse med bruk av noe annet materiale eller i noen form for bearbeidelse. Opplysningene skal ikke anses som en garanti eller kvalitetsspesifikasjon.

--- SIKKERHETSATABLAD i henhold til EU direktiv 67/548/EEC, 1999/45/EC og 453/2010 of 20 May 2010 ---